

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 223. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr05val-shoot-idm139748570319808/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Tillæg.

Eventyr udenfor de samlede udgaver.

[114]

Det sjunkne Kloster.

Efter Gottschaleks tyske Folkesagn.

Nær ved Flekken *Neuentkirch* ligger der, midt i den dunkle Skov, en eensom Eng med en lille Sø; Stedet her er kun lidet besøgt, ja kun Faa kjeude det. Den sorte Granskov rundt om har noget Melancholsk, noget, der vækker Gysen, i det den ligesom kaster et hemmelighedsfuldt Slør over dette Sted, hvor ingen Fugl quidder, ingen Solstraale ret finder Vei. Søen selv er uendelig dyb, og det er en Grund mere, hvorfor man frygter den.

10 For mange Aarhundreder siden stod her et Nonnekloster, med høie Taarne og udhugne Steenbilleder i den røde Muur.

En mørk, stormende Vinternat, kom der engang en gammel, fattig Mand; syg og afkræftet vilde han ber bede om Ly og Nalleis; han bankede paa Porten, men Portnersken var en 15 magelig, haardhjertet Qvinde; det var hende for koldt og for megen Uleilighed, at gaae ned og aabne de mange Laase og Skodder; hun raabte derfor kort og vred til ham, at han maatte gaae og søge andet Natleie, men det var den Gamle, for Udmattelse og Kulde umueligt at gaae længer; han bad endnu 20 engang, jammrede og græd, men forgjæves; selv Priorinden og alle de andre Nonner lode sig ikke røre ved hans Nød. Kun en eneste, der endnu ikke havde aflagt Ordenens Løfte, blev rørt derved, og bad for ham; men de loe ad hende, spottede hendes gode Følelse og lode den Gamle blive udenfor.

25 Da steeg Uveiret meer og meer; den gamle Mand berørte [112] Muren med sin Stav, og i samme Nu sank det stolte Kloster ned i Dybet. Røg og Ild bølgede op af det frygtelige Svælg, som derpaa fyldtes med Vand. Da Uveiret lagde sig om Morgenen, saae man en Sø paa det Sted, hvor Dagen forud det gyldne Kors 30 havde funklet i Sollyset paa de høie Klokketaarne.

Hiin godmodige Søster, der ene følte Medlidenshed for den Gamle, nærrede en oprigtig, levende Kjærlighed til en af Egnens mest ædle Riddere; Klostret var hende derfor et Fængsel. Men i mangen natlig Time smeg Ridderen sig gjennem Skoven til

10 ukendt.

A Ny's Repertorium for Moeeskabslæsning V Nr. 7, 29.10.1832 s. 121-12.
(Dibl. 168.)

15 HCA V

det eensomme Kloster. Naar da Alt slumrede rundt om, taalede de gjennem Gitteret til Cellen, og ofte stod allerede Daggryet paa Himlen før de skildtes ad.

Ogsaa i denne stormende Nat kom han. Men, hvor bævede ikke hans Hjerte af Angest og Smerte, da han ikke længer saae Klostret der, men kun hørte, hvor Vandet brusede og kogte i den tykke Røg. Han vred sine Hænder, jamrede og raabte den Elskedes Navn, saa det kunde høres gjennem Stormen vidt omkring.

»Kun een Gang, kun een eneste Gang,« sukede han, »kom tilbage i mine Arme!«

Da hørte han en Stemme fra Dybet, hvor Søen reiste sine skummende Bølger.

»Kom imorgen Nat ved den ellefte Time, her paa dette Sted! Paa Vandfladen her vil Du da see en blodrød Silkestraad, tag den og trek op!«

Stemmen taug. Fuld af Sorg og Smerte vandrede Ridderen hjem, uvis om, hvad hans Skjæbne vilde blive. Men paa den fastsatte Tid kom han igjen og gjorde hvad Stemmen havde befalet ham.

Skjælvende greb han den blodrøde Traad, trak den op og - da stod hans Elskede for ham.

»Den uudgrundelige Skjæbne,« sagde hun, »der lod mig Uskyldige synke i Dybet med de Skyldige, har forundt mig, at jeg hver Nat, fra elleve til tolv, tør tale med Dig; men aldrig tør jeg overskride denne bestemte Tid; gjorde jeg det, da saae Du mig aldrig mere; heller ikke tør nogen anden Mand, uden Dig, faae mig at see, ellers vil en usynlig Haand overskjære min Livstraad.«

Længe, længe, fortsatte Ridderen sine natlige Besøg, og altid steg den Elskede op af de blaae Bølger, naar han trak i den blodrøde Traad. De vare begge saa lykkelige ved disse hemmelighedsfulde Sammenkomster, og frygtede heller ikke for at blive overraskede her paa dette eensomme, frygtede Sted. Men Nid og Ondskab belurede Ridderens Fjed og en fremmed Mand saae de Elskende vandre Arm i Arm ved Søens Bred. Da Ridderen nu den følgende Nat i det klare Maaneskin, nærmede sig den kjære Sø, da var Vandet blodrødt, skjælvende greb han Traaden, men - den var bleget hvid og skaaren over.

Jamrende løb han rundt om Søen, vred sine Hænder og raabte den Elskedes Navn. Men Alt blev stille. Da styrtede den trøsteløse Yngling sig i Søen og Vandet lukkede sig over ham.

H. C. Andersen.

[41] Den fattige Kone og den lille Canarieflugl.

Der var en stakkels fattig Kone, hun var saa bedrøvet, havde ikke noget at spise eller drikke, og hendes Mand var død, skulde puttes ned i den sorte Jord; men hun var saa fattig at hun ikke kunde kjøbe en Liigkiste og Ingen vilde hjælpe hende, ikke en eneste Ben og saa græd hun og bad den gode Gud hjælpe, for han er saa god mod os allesammen. Vinduet var lukket op og en lille bitte Fugl fløj ind i Stuen, det var en Canarieflugl der var flyvet bort fra sit Buur og flyvet hen over alle Tagene og kom nu ind af Vinduet til den fattige Kone, den satte sig ved Hovedet af den døde Mand og sang saa nydeligt; det var ligesom den vilde sige til Konen: Du maa ikke være saa bedrøvet, kan du høre hvor fornøjet jeg er! – Og den stakkels Kone tog nogle Brødkrummer i sin Haand og kaldte paa den lille Fugl og saa hoppede den hen og spiste og den var saa sød! saa bankede det paa Døren og der kom en anden Kone og da hun saae den lille Canarieflugl, der *var flyvet ind af Vinduet, sagde hun, det er bestemt den Fugl der staar skrevet om i Avisen idag, den er flyvet bort fra nogle Folk omme i Gaden. – Og den stakkels fattige Kone gik hen til Folkene med den lille Fugl, og de bleve saa glade da de saae den igjen, og de spurgte hvor hun havde faaet den og saa fortalte hun at den var flyvet ind af Vinduet og havde sat sig ved hendes døde Mand og sjunget så nydeligt, saa hun holdt op at græde, skjønt hun var saa fattig og ikke kunde kjøbe en Kiste til sin Mand og havde slet ikke noget at spise. – Og det gjorde Folkene saa ond for de vare saa gode og de vare saa glade for Fuglen og kjøbte en Liigkiste til den døde Mand, og sagde til den fattige Kone at hun maatte komme der hver Dag og skulde faa at spise og drikke, og hun blev saa glad, og takkede den gode Gud fordi den lille pæne Canarieflugl saaledes var flyvet ind til hende, da hun var saa bedrøvet.

† Collin 38, 4^e V:12. 1 Bl. 8^e, på hvis bagside to tilløb å to linier (de første overstrøget) til beg. af Prindsessen paa Erien og to notiser å 6 linier nedr. Improvisatoren. Det ene vender på hovedet og står i bladet under-, altså opr. overhant. Ikke tidl. trykt på dansk.

18 *var flyvet] flyvet †

Smaahistorier.

[139]

(Efter det Tydske*.)

1.

Det er Dig, Fabelen sigter til!

Oldtidens Vise have snildt opfundet, hvorledes man uden at 5
være Folk grov lige op i Ansigtet, kunde sige dem Sandheden.
De holdt nemlig foran dem et sælsomt Speil, i hvilket alle Slags
Dyr og forunderlige Ting kom tilsyne og frembragte et lige saa
morende som opbyggeligt Skue. Det kaldte de en Fabel, og hvad
Taabeligt eller Klogt nu Dyrene der udreittede maatte Men- 10
neskene føre over paa sig og derved tænke: det er Dig Fabelen
sigter til! Saaledes kunde nu Ingen blive vred derover. Vi vil
tage et Exempel:

Der vare to høie Bjerge, og øverst oppe paa hvert Bjerg stod
et Slot. Nede i Dalen løb en Hund, den snusede henad Jorden 15
ligesom om den, for at stille Hungeren, søgte efter Muus eller
Agerkøns. Da klang med eet, fra det ene Slot, Trompeten, som
forkyndte, at man nu skulde der til Bords. Hunden løb strax
op ad Bjerget for at faae lidt med, men i det den var kommen
Halvveien, holdt Trompeterne op at blæse, og en Trompet fra 20
det andet Slot begyndte. Da tænkte Hunden, her har man nu
afspist før jeg kommer, men derovre vil man nu først til at
spise; den løb derfor ned igjen og opad det andet Bjerg. Men
nu begyndte igjen Trompeten paa det første Sted, derimod
holdt den anden op. Hunden løb igjen ned ad, og igjen opad, 25
og blev saaledes ved, til endelig begge Trompeter taug stille,
og Maaltidet var endt paa hvilket Sted den kom.

Gjæt nu engang, hvad Oldtidens Vise ville sige med denne
Fabel og hvem der er den Nar, som saaledes løber sig træet uden
at vinde, hverken her eller der. 30

*] Forfatterens Navn vides ikke.

m ukendt.

A Dansk Folkeblad Nr. 35, 36, 39-40, 28.10., 4.11., 18.11.1835. Titel, under-
titel og underskrift gentaget i hvert nummer. (Bibl. 226, 226, 227).

[143]

2.

Talismanen.

En Prinds og en Prindsesse levede endnu i deres Hvedebrøds-
dage. De følte sig saa overordentlig lykkelige; kun een Tanke
5 foruroligede dem, det var den: mon vi alletider blive saa lykkel-
lige som nu. Derfor ønskede de at eie en Talisman, ved hvilken
de kunde sikre sig imod enhver Utilfredshed i Ægtestanden.
Nu havde de ofte hørt tale om en Mand, som boede ude i
Skoven og af alle Folk var anset for sin Viisdom; i enhver
10 Nød og Forlegenhed vidste han at raade til det Bedste. Prindsen
og Prindsessen begave sig ud til ham og fortalte hvad der laae
dem paa Hjertet. Da den vise Mand havde hørt det, svarede
han: »Reis igjennem alle Verdens Lænde, og hvor I da træffe
et Par ret tilfredse Ægtefolk, beder dem om et lidet Stykke af
15 det Linned, de have paa Kroppen, naar I faae det, saa bærer det
altid paa Eder. Det er et probat Middel.«

Prindsen og Prindsessen rede afsted og snart hørte de en
[144] Riddersmand nævne, der med sin Kone skulde leve det aller-
lykkeligste Liv. De kom op paa Slottet, spurgte dem selv ad,
20 om de i deres Ægteskab vare saa særdeles tilfredse, som Rygtet
sagde. »Ja vist!« blev der svaret, »paa det ene nær, at vi have
ingen Børn!« Her var altsaa Talismanen ikke at finde, og
Prindsen og Prindsessen maatte reise videre for at opsøge fuld-
kommen tilfredse Ægtefolk.

25 De kom derpaa til en Stad, i hvilken, hørte de, boede en ærlig
Borgersmand, der med sin Kone levede i største Eendragtighed
og Tilfredshed. Til ham gik de hen og spurgte ligeledes, om
han i sit Ægteskab virkelig var saa lykkelig, som Folk sagde.
»Ja, det er jeg!« svarede Manden, »min Kone og jeg leve det
30 bedste Liv med hinanden, havde vi kun ikke saa mange Børn,
de give os megen Sorg og Bekymring!« - Hos ham var altsaa
heller ikke Talismanen at finde, og Prindsen og Prindsessen
reiste videre igjennem Landet, spurgte allevegne efter tilfredse
Ægtefolk, men ingen meldte sig.

35 En Dag, som de rede langs Mark og Eng, bleve de vaer, ikke
langt fra Veien, en Hyrde, som nok saa lystigt blæste paa Skalm-
meie. Paa samme Tid saae de, komme hen til ham en Kone
med et Barn paa Armen og en lille Dreng ved Haanden. Saa-
snart Hyrden saae hende, gik han hende imøde, hilste og tog
40 det lille Barn, som han kyssede og kjælede for. Hyrdens Hund

1 Mellem titel + undertitel og særtitel (seo Nr. 35). A. 29 min] Min A. 33
spurgte] spurgte fejl A.

kom hen til Drengen, slikkede hans lille Haand, gjøede og sprang iveiret af Glæde. Imidlertid satte Konen tilrette Potten, hun havde bragt med og sagde: »Fa'er, kom nu og spis!» Manden satte sig og tog for sig af Retterne, men den første Bisc fik det lille Barn, den anden dælte han med Drengen og Hunden. Alt dette saae og hørte Prindsen og Prindsessen, de gik nu nærmere, talte til dem og sagde: »I ere dog ret hvad man kalder lykkelige og veltilfredse Ægtefolk?»

»Ja, det ere vi!» svarede Mænden, »Gud være lovet! ingen Prinds og Prindsesse kunne mere være det, end vi!»

»Nu saa hør«, sagde Prindsen, »viis os en Villighed, som I ikke skulle komme til at fortryde. Giv os et lille Stykke af det Linned, I have paa Kroppen!»

Ved denne Tiltale saae Hyrden og hans Kone underligt paa hinanden; tilsidst sagde han: »Gud veed, gjerne vilde vi give Eder, og det ikke blot et lille Stykke men endogsaa hele Skjorten og Særken, havde vi bare nogen, men vi eie ikke en Trevl!»

Saa maatte da Prindsen og Prindsessen med uforrettet Sag reise videre. Endelig bleve de kjæde af denne lange forgjæves Omflakken og vendte derfor hjemad. Da de nu kom forbi den vise Mands Hytte, skjændte de paa ham, fordi han havde givet dem et saa daarligt Raad. Hele deres Reise-Historie fik han at vide.

Da smilede den vise Mand og sagde: »Have I virkelig reist saa forgjæves? Komme I ikke hjem, rige paa Erfaring?»

»Ja,« svarede Prindsen, »det har jeg erfaret, at Tilfredshed er et sjeldent Gode paa denne Jord!»

»Og jeg har lært«, sagde Prindsessen, »at man, for at være tilfreds, behøver ikke andet, end netop – at være tilfreds!»

Derpaa gav Prindsen Prindsessen Haanden, saae paa hinanden med et Udtryk af den inderligste Kjærlighed, og den vise Mand velsignede dem og sagde: »I Eders Hjerte have I fundet den sande Talisman! Vøgt den omhyggeligt, og aldrig i Evighed skal da Utilfredshedens onde Aand faae Magt over Eder!»

3.

[159]

Den gamle Gud lever endnu.

Det var en Søndagmorgen. Solen skinnede klart og varmt ind i Stuen; mild og forfriskende strømmede Luften ind ad det aabne Vindue og ude under Guds blaae Himmel, hvor Mark

7 til] til fejl A.

og Eng stode med Grønt og Blomster, jublede alle Smaafuglene. Medens udenfor overalt var Glæde og Lyst, høede Sorg og Elendighed inde i Huset. Selv Konen, som dog ellers altid var ved godt Mod, sad denne Dag ved Frokosten og saae bedrøvet ned
5 for sig; endelig reiste hun sig op, uden endnu at have smagt en Bid, tørrede sine Øine og gik henimod Døren.

Det syntes virkelig ogsaa, som laae der en Forbandelse over dette Huus. Dyrtid var der i Landet; med Næringen gik det
10 daarligt; Skatterne bleve mere og mere trykkende; Aar for Aar forfaldt Huusvæsenet, og der var tilsidst ikke andet her at forudsee, end Armod og Elendighed. Alt dette havde i lang Tid nedtrykt Manden, som ellers var en flittig og ordentlig Borger; nu fortvivlede han reent ved at tænke paa Fremtiden, ja yttrede
15 endogsaa mangan Gang, at han vilde gjøre en Ulykke paa sig selv og saaledes have Ende paa dette sit elendige, trøsteløse Liv. Hverken hjalp det, hvad hans Kone, i sit gode Humeur, sagde, ikke heller hans Venners verdslige og aandelige Trøste-
grunde; han blev herved kun endnu mere taus og sorrigfuld. Det er da let at indsee, at hans stakkels Kone tilsidst ogsaa
20 maatte tabe Modet. Dog med hendes Sørgmodighed havde det en ganske anden Beskaffenhed, som vi snart skulle høre.

Da Manden saae, at ogsaa hans Kone sørgede og at hun vilde ud af Stuen, holdt han hende tilbage og sagde: »Du slipper ikke bort før Du siger mig, hvad Du feiler!»

25 Hun taug endnu en Stund, derpaa drog hun et dybt Suk og sagde: »Åk, kjære Mand, jeg har i denne Nat drømt, at den gamle Gud var død, og at alle Englene fulgte ham til Graven!»

»Hvor kan Du dog troe eller tænke saadant dumt Tåle!»

svarede Manden. »Veed Du ikke nok, Gud kan aldrig dø!»
30 Da straaledede den gode Kones Ansigt af Glæde, og idet hun kjærligt trykkede begge Mandens Hænder, udbrød hun: »Altsaa lever den gamle Gud endnu!»

»Ja vist!» svarede Manden, »Hvo vil tvivle om det!»

Da omfavuede hun ham, saas paa ham med huldslige Øine,
35 der straaledede af Tillid, Fred og Glæde, idet hun sagde: »Ih nu, kjære Mand! naar den gamle Gud lever endnu, hvorfor troe og stole vi da ikke paa ham! han har talt hvert Haar paa vort Hoved, ikke eet falder af uden hans Villie, han klæder Lillierne paa Marken, giver Spurvene deres Føde og Ravnene deres
40 Rov!»

Ved disse Ord blev det for Manden, ligesom om der faldt en Hinde fra hans Øine, og som om alle tunge Baand om Hjertet løsnedes; for første Gang i lang Tid, smilede han og takkede

sin fromme, kjære Kone for den List, hvorved hun havde gjenoplivet hans døde Tro paa Gud og kaldt hans Tillid tilbage. Da skinnede Solen endnu venligere ind i Stuen paa tilfredse Menneskers Ansigt, Luften viftede mere vederqvægende om Smilet paa deres Kind, og Fuglene jubede endnu lydeligere om Hjertets Tak til Gud.

H. C. Andersen.

[Temperamenterne.]

[17] »Nu ryster Jorden!« sagde Mulvarpen, »see det kan jeg
gjøde!« og saa sad han midt i den lille Klat bløde Jord han
var gaaet op med. Det var Mulvarpe-Kongen, for Mulvarpen
5 havde een de havde arvet. – »Her sidder jeg!« sagde Lan,
»skal jeg nu op, eller skal jeg ned! jeg sidder meget godt, som
jeg sidder!« og saa blev han siddende; for han var dvask og
doven, saaledes hvad man ogsaa kalder phlegmatisk; der sad
han og knugede Øinene sammen, for han kom lige fra Mørket,
10 og hvorfor kom han, ja det vidste han ikke selv; »uh hvor det
blæser!« sagde han, »det er godt jeg er Pels, men jeg kan
dog forkjøre mig, og døe af det; – saa er det gjort!« – og saa
blev han siddende.

»Sjap, sjap!« sagde det hen ad Marken, der kom en gammel
15 Person i lange side Klæder og de drev af Vaad, men i Blæsten
blev de nok tørre, han havde Sørgeflor om Hatten og det hang
langt ned, hans Ansigt var ganske underligt at see paa, det
var ligesom han havde Sildehovede og det havde han, det var
den gamle Sildekonge, sin lille Datter førte han ved Haanden,
20 hun havde ogsaa Sørge-Flor, de vare lige stegne op fra Havet
begge to, og da Mulvarpen var den første levende de stødte
paa, spurgte de ham om Veien til Byen. – Mulvarpen saae
meget daarligt, for den saae egentligt slet ikke og vilde derfor
spørge hvem de Fremmede var, men den spurgte ikke, den
25 var phlegmatisk, som det ogsaa kaldes; men Sildekongen i
Sørgeflor og overordentlig melankolsk, troede at ogsaa Mul-
varpen havde Sorg og saa sagde Sildekongen sit Navn og sin
Stand. Han var med hele sit Hof og hele sit Folk altid paa
[17] Vaudring; snart laae de ved den Kyst og snart ved den Kyst,
30 det man paa Jorden kalder Nomadliv, men ingen Stæder var
han glad, for han var Enkemand og sat med sin lille Silde-
prindsesse, som han nu selv skulde opdrage, og for hendes
Skyld og med hende, var han gaaet i Land, om han maaskee

1. Collijn 36, 4° V: 1. 2 bl. 4° uden titel. Ikke titl. trykt, men benyttet i eventyr-
komedien Hyldeboer, 1851. Titel tilsat her.

kunde finde en rigtig god Gouvernante, for paa Havsens Bund var der ingen der duede, og saa græd han det salte Havvand og den lille Silde Prindsesse græd, og Muldvarpen sad og hørte paa det, for det var det mækeligste. -

Svip i Gallop kom der den yndigste Sommerfugl, ja i det 5
*den rørte Jordan var den ligesaa godt Menneske som Muld-
varpe-Kongen og Sildekongen. Hvad der havde seet ud som
Vinger var nu den deiligste Slængkappe af skotsk Tøj, den løf-
tede sig i Blæsten, det var Sommerfuglens Konge: »Ja, jeg
vil rigtig mere mig!» sang han, »kysse og klappe! hei faldera!» 10
- Jo han vidste at fornøje sig og sige mere end God Dag og
Farvel til Tulipaner og Roser; det var Talegaver han havde;
selv Muldvarpen blev opmærksom, og Sildekongen maatte
græde fordi han selv ikke havde de Talegaver. - Og Sommer-
fuglens Konge der strax mærkede hvem han talte med, kaldte 15
dem hver lille Fætter, for kongelige Personer, selv af forskje-
lig Troesbekjendelse, sagde han, vare Fættene. - »Jeg boer i
Luften, og er hvad de lærde kalde sangvinisk, det er saadan
halv vaad og halv tørt, som man skal være i denne Verden.
Deres Havmajestet, Hr. Sildekonge er nu af et andet Tem- 20
perament, De er melankolsk, som jeg ikke forbenker Dem i,
naar man som De altid sidder i Vandvæsenet; Fætter Jord-
Drot, det var Muldvarpen han mente, lider af den slemme
Syge, som man kalder *Phlegma, den er gaaet ham over i Biødet
og i Charakteren, det kommer af Stillesiddet og det evige 25
Mørke under Jorden, kom med mig saa skal jeg muntre Dem
begge to, og det vil De have godt af og den lille med, saa faaer
hun Verdens Kundskab, og det er den bedste Gouvernante!» -
Men gamle Sildekonge græd endnu mere for han var nerveus og [27]
Muldvarpekongen knittede med Øinene, han gad ikke mere! 30
- »Saa maa jeg have den fjerde Fætter med! han er cholerisk,
Fyr og Flamme, kan han ikke varme op, saa bliver der aldrig
noget istand!» - og saa tog han sit Brændespeil for at fange en
Solstraale, der kunde hente Fætter, men da der ingen Solskin 35
var, saa kom der ingen, man saa tog han sit Fyrtøj op af Lom-
men, een, to, tre, der gik Staalet mod Flintestenen, Gnisterne
fløj, og fut op og ned som den røde Lue, stod Fætter Ildkonge
der, det vil sige Konge over al Ild var han ikke, men han havde
ligesaa meget Magt over den, som Sildekongen havde over
Havet og Mulvarpen over Jorden og Sommerfugle Kongen over 40

6 *den rørte] rørte t. 24 Phlegma] Phlema t. 30 mere] mere: t.

Luften; han var bare Lygtemand men selv antændende og det var nu det meest respectable ved den. – Det *knaldede ordentlig da han kom, og der var Knald i Karlen. »Chemi!« sagde han, for han vidste hvoraf han selv og hele Verden bestod, i alle 5 Dele, hvorledes de sad sammen og hvorledes de ikke sad sammen, »Chemi kan jeg! og mig selv kjender jeg, hvorfra jeg kommer, hvor hen jeg gaar, fut er det Hele! – vi fire ere i Familie, Fættene ere vi, jeg er den *forbindende, kommende fra Jorden, svævende over Vandet, begge tilsammen er Sump, 10 Luften tænder mig Lygten, jeg blæser jeg danser, og er dog selvstændig! jeg er Ddkonge i det Smaa, fut, fut! hele Verden er jo fut!« – og saa sprang han imellem dem og løb Sildekongen op af Brystet og satte sig paa Hovedet af Muldvarpen, men lige meget hjalp det; og saa foreslog Lygtemanden at de 15 skulde skifte Ringe, der ved fik hver lidt af den andens Natur, og saa vilde der komme Ligevægt. Muldvarpen fik Lygtemandens gloende Ring og saa kom der Liv i ham; og selv blev Lygtemanden lidt mere sindig! Sommerfuglens Konge, der var sangvinisk, byttede Ring med den melankolske Sildekonge og [27] det hjalp især paa den sidste; og saa besluttede de at gjøre en Vandring sammen til Staden; »man maa dog eengang slaae sig løs,« sagde Mulvarpen! »vi skal alle fire paa Eventyr!« sagde Sommerfuglekongen, for han var nu letsindig. Lygtemanden var nu altid Fyr og Flamme og Sildekongen haabede 25 at finde en god Gouvernante til sin lille Silde-Prindsesse. »Ja jeg vil give mig ud for Dykker!« sagde han, »saa bliver jeg dog i Elementet og kan ikke forsnakke mig!« »og jeg vil være Handlende med chemiske Stovstikker,« sagde Lygtemanden, »jeg veed Besked med Chemi og de Dele!« – »og jeg er Luftballonsøier!« sagde Sommerfugle Kongen. »Men hvad skal jeg give mig ud for!« sagde Mulvarpen. »Dersom her bare var Bjergværker her i Landet! saa kunde De være Bjergmand, men her er ingen, og være Kjseldermand er ikke dybt nok!« – »Han er reisende Bjergmand!« sagde Sildekongen! »Ja nok!« sagde 35 Muldvarpen, der ikke holdt af mange Ord, »saa er jeg reisende!«

»Det første vi gjør, naar vi komme til en Stad,« sagde Sildekongen, »er at vi gaar ind til en Barber og faar Skjellene skrævet af os!« Han meente Skjægget, og deri var de alle enige 40 og saa gik de til Byen, og til Barberen.

2 knaldede| knalde t. 8 forbindende| forbindene t. 27 mig! (« og| mig) og t.

II. Barberstuen.

Disse gamle Grækere som Skolebørnene endnu i deres Lexier have saa meget at gjøre med, for de skulle kunde dem, de gik hen paa Torvet i Hvalvingerne og talte om Dit og Dat, til Lands og Vands, og inde hos Naboens; vi derimod gaae over til 5 Conditoren, eller kommer ind til Barberen, der er Torvet. Alle Stænder komme de, Præsten og Slagteren, Bonden og Kammerjunkeren, det vil sige naar det er en fin Barberstue, og det var det just her, de søbes Alle lige ind, men de fine Folk faae reent Haandklæde, de simplere faae det skident, ligemeget 10 koster det, men man maa jo vide at gjøre Forskjøl; Aviser ligge her, der ere Folk som læse hele Timer, man maae jo vide hvad man læser, Stuen er varm og mange Gjæster komme her. — »Veed De hvad man siger og det har jeg hørt! hele Barberstuen er en levende Avis. —« Det vilde være lærerigt at 15

[1*]

Kartoflerne.

»Hvad Godt er kommer nok engang til Agt og Ære!« sagde Moermoer. »Husk bare paa Kartoflerne, de kan tale derom, kunde de tale!« --

5 De have rigtignok prøvet Miskjendelsens Dage. Det hjalp dem ikke engang at Præsterne *prædikede fra Prædikestolen: at de vare til Glæde *og Nytte, Folk troede ikke derpaa; Konger selv uddealte dem for at de skulde lægges, men see om de blev lagt. Der var, for at nævne Een, den store Preuser Konge, 10 gamle Fritz som de kaldte ham, det var en Mand, og ogsaa han tog sig af Kartoflerne, han førereds en hee Vogn fuld til een af Byerne i sit Kongerige, og lod der ved Trommeslag alle Menneskene samle; Raadet selv maatte viise den nye Frugt frem og der blev paa Torvet læst høit om hvorledes den skulde 15 plantes, passes og læves til; men det gik ind af eet Øre og ud af et andet, Folk forstod ikke hvad der blev læst, og saa beed de i de raa Kartofler: »fy for en Ulykke hvor de smage!« sagde *de og slængte dem i Rendestenen og der vilde ikke engang Hundene æde dem, saae de. -- Folk var der vel som nok gad prøve 20 det, og Nogen af dem stak sine Kartofler ned i Jorden, een hist een her, og ventede saa at der skulde komme et Træ op som de kunde ryste Kartofler af, Andre kastede den hele Slump i et stort Hul, der firtrede de sig sammen i en Klump og skjød Top. -- Næste Aar maatte Kongen begynde forfra, men det gik 25 kun langsomt med Begreberne. -- Der, som her! miskjendt blev den bedste Frugt der endnu er bragt os!« sagde Moermoer. »Men nu kan Kartoflerne stæe paa deres egne Been! -- Nu har de Erkjendelse. Hvad Godt er kommer engang til Agt og Ære!«

30 Hvortidt har jeg ikke siden ved Meget der syntes at maatte lide ilde i Verden, tænkt paa Kartoflerne og paa Moermoers Ord. --

k Ny kgl. Samling 2451, f° nr. 1. 2 bl. f°. Ikke benyttet her.

t sst. 2 bl. f°.

Bagge former tidl. trykt i Anderseniana 2 II 1952 s. 218-20: Kartoflerne ved H. Topsøe-Jensen, nu ogsaa i den nye H. C. Andersen og andre Studier 1965, s. 250.

4 tale! s overbedigt, ff. lin. 26. 6 *prædikede] prædike efter overstreget maatte

t. 7 *og Nytte] Nytte t. 17 sagde *de] sagde t.

Urbanus.

[17]

Der var i et Kloster en ung Munk ved Navn *Urbanus*, from og flittig var han og ham var betroet Nøglerne til Klosters Bog-Samling og *han vogtede irolig denne Skat, skrev mange skjønne Bøger og studerede meget i de andre Bøger og i den 5 hellige Skrift. Da fandt han hos *Apostelen Paulus det Bibel-Sprog »For Gud er tusinde Aar som een Dag og een Nattavagt.« Dette syntes den unge Munk reent umuligt, han ikke kunde eller mægtede at troe det og han plagede sig i Tvivl og Grublen. 10

Da skeete det en Morgen at Munken gik ned fra det skumle Bogkammer ud i den *solbelyste smukke Klosterhave, der sad en lille broget Skov-Fugl i Haven, den søgte nogle Smaa-Korn og fløj op paa en Green, hvor den sang ganske forunderligt deiligt. – Og saa var den lille Fugl slet ikke sky, den lod 15 Munken komme heelt hen til sig og han havde gjerne fanget den, men Fuglen fløj fra Træ til Træ, Munken fulgte efter den, og altid sang den *med klar og deilig Røst, men den lod sig ikke fange, skjønt den unge Munk forfulgte den et godt Stykke fra Klosterhaven ind i Skoven. *Endelig lod han det være og 20 vendte igjen om til Klosteret; men Alt hvad han søe syntes ham nu forandret. Alt var blevet mere udstrakt, større og smukkere, baade Bygningen og Haven, og istedenfor den lave, gamle lille Klosterkirke, stod nu en mægtig Domkirke med tre Taarne. Det kom Munken sølsomt og næsten *trolddomsagtigt for. Og 25 da han kom til Klosterporten og med Tøven trak i Klokkestrengen, da traadte ham imøde en ham ganske ubekjendt Portner, der væg bestyrtsset tilbage *for ham. – Nu skred Munken henover Klosterkirkegaarden, paa den var saa mange mange

† *Collin 36, s^o V:7. 1 bl. 4°, titel tilføjet med anden hånd. Ikke tidl. trykt på dansk.*

*han vogtede] vogtede t. 5 *Apostelen] Apostelens t. 12 *solbelyste] lyse, hvortil føjet acbs t. 18 *med] men t. 20 *Endelig] Endelig t. 25 *trold-] trold- t. 28 *for] vor t.

Gravstene, som han aldrig erindrede sig at have seet før. Og da han nu traadte ind mellem Klosterbrødrene, vege de Alle, [17] *forfærdede, tilside for ham. Kun *Abbeden, men ikke hans Abbed, en ganske anden, yngre, blev staaende og strakte ham 6 Krusefæret indøde, udbrydende: »I Navn af den Korsfæstede, hvo er Du usalige Aand, stegen op fra Graven, hvad søger Du blandt os Levende!»

Da gik en Gysen gjennem Munken, og han valedede som en Oding vakler, og sænkede sine Øine *mod Jorden. See, da havde han et langt sølvvidt Skjæg, der naaede ham ned over hans 10 Belte, hvor endnu Nøglenippet hang til de tillaaede Bogskabe. Munkene der sase i ham en forunderlig Fremmed ledede ham med sky Ærefrygt hen til Abbedens Sæde. Der gav denne en ung Munk Nøglen til Bog-Salen, han aabnede og bragte en 15 skreven Krønikebog, hvori stod at lèse at for tre hundrede Aar siden var Munken *Urbanus* pludselig sporløs forsvunden; Ingen vidste om han var flygtet eller omkommet ved en Ulykke.

»O Skov-Fugl! var det din Sang!» sagde den Fremmede med et Suk. »Knap tre Minutter fulgte jeg dig og lyttede til din 20 Sang og imens forgik tre Aarhundreder. Du har sjunget mig Sangen om Evigheden, den jeg ikke kunde fatte. Nu fattet jeg den og tilbeder Gud i Støvet, jeg seiv et Støvkorn!» *sagde han, bøjede sit Hovede og hans Lemmer faldt hen som et Støv. —

3 *forfærdede] forfærdet t. *Abbeden] Abbeden. overalt i t. 9 *mod] mod t.
22 *sagde] sagte t.

Æblet.

[4]

Ovre i England sad en lille Dreng og en lille Pige, de legede med et Æble, de rystede det og hørte hvorledes Kjærnene raslede indeni; Æblet skar de over og fik hver sit Stykke, de delte Kjærnene imellem sig og spiste dem, paa een nær, 5 den skulde de lægge i Jorden, mente den lille Dreng, saa ska! Du see hvad der kommer ud af!« sagde han, »der kommer noget Du slet ikke kan tænke Dig! der kommer et heelt Æbletræ! men ikke lige strax!« han var nu saa klog. Og Kjærnen blev plantet i en Urtepotte, begge to vare de lige ivrige der- 10 med; Drengen gravede Hul i Jorden med sin Finger, den lille Pige lagde Kjærnen ned og begge to dækkede Jorden til.

»Nu maa Du ikke imorgen tage den op for at see om den *har faaet Rod,« sagde Drengen, »det maa man ikke, det gjorde jeg med mine Blomster ifjor, kun to Gange, jeg ville see om de 15 groede, da havde *jeg ikke bedre Forstand og Blomsterne døde!«

Urtepotten blev i den lille Piges Stue, hver Morgen hele Vin- teren saa hun til den, men der var kun den sorte Jord at see, nu kom Foraaret, Solen skinnede saa varmt og da pippede der 20 frem i Urtepotten to smaa grønne Blade, »det var yndigt, det var mageløst,« jublede den lille Pige, »nu kommer Æbletræet!« og for hver Dag og Uge kom det mere frem, Planten blev større og større, den blev et heelt lille Træ, Aar for Aar større, men 25 den lille Pige saae det ikke blomstre, vor Herre kaldte hende bort fra Jorden. Den lille Dreng levede endnu, men hos ham stod jo Træet ikke og han havde ogsaa ganske glemt det og den Leeg, da de lagde Æblekjærnen ned i Urtepotten, for at der kunde blive af den Noget som hun slet ikke tænkte. Han var

1 *Collin* 35, 4^e V: 20. 2 bl. 4^e.

Tidl. trykt i *H. C. Andersen og Henriette Wulff. En Brevsketling med H. Topsøe-Jensen II 1955* s. 346-48 som tillæg til brev af 12.10.1857.

14 *har faaet:] faaet t og *Topsøe-Jensens* text. 15 *jeg ikke:] ikke t.

selv kommet fra sine Forældres Huus ud i Skole for at der kunde blive noget af ham – det var ham en saadan Glæde at læse, at lære, at vide, han glemte alle sine Lege, og han tænkte naturligviis ikke længer paa Æblekjærnen, og hvad den kunde blive til; den var jo allerede et lille Træ, stort nok til at plantes ud i Haven, og der kom den – ogsaa den kom ud i Verden for at der kunde blive noget af den; og den stod i den friske Luft, Duggen faldt paa den, Solen skinnede varmt, den fik Kræfter til at staa Vinteren imod, og efter Vinterens haarde Tryk var det ligesom om den af Glæde i Foraaret satte Blomster, og i Høstens Tid havde det virkelig et Par Æbler. Og Aaringer kom og Aaringer, hen over den lille Piges Grav voxede Græsset, men ud fra Skolen, Aar for Aar fremad gik en Mand med Tro i sit Hjerte, med stærke Tanker i sin Pande, engang vilde han blive nævnt blandt Verdens store Tænkere, han tænkte slet ikke paa sit Æbletræ, huskede ikke hvordan han som lille med den lille Pige legede med Æblet, deelte det og spiste selv Kjær-^{12]}nene med paa den ene nær, som de plantede "for at hun skulde see: Noget hun slet ikke tænkte paa.

²⁰ Og i Aarens Løb vare tunge Dage, Prøvelsens Dage gaaet gjennem det Huus hvor Børnene havde leget. Den lille Piges Forældre bleve forarmede, Huus og Gaard blev solgt, den nye Eier lod bygge og grave, en ny Markvei blev lagt hen over et Hjørne af den gamle Havegrund og derved kom Æbletræet ²⁵til at staa udenfor paa den anden Side af Veien; men Solen, skinnede paa det, som før, og Duggen faldt paa det som før; *det bar deilig Blomster, det satte rigeligt Frugt, den *bøiede Grenene lige ned, og mange af dem blev brækkede, thi kaade Hænder kom og rev Frugten til sig, Træet stod jo ved Alfær ³⁰Ve, hvor Enhver kom forbi, det stod der i mange Aar, Træet ved Landeveien, man brød af det Blomster uden at sige Tak, man stjal af Frugten og knækkede Grenene ovenikjøbet, det var rigtig kunde man sige ikke saaledes sjunget for det Træes Vugge, dersom man kan tale om et Træ, som om et Menneske;

³⁵ – det begyndte sin Historie saa smukt – og hvad kom der ud af den, forladt og glemt et Havetræ paa Grøften ved Mark og Landevei, der stod det uden Læ, rusket og knækket, det vienede vel ikke hen, men med Aarene, bar det færre Blomster og endnu færre Æbler, det kunde godt undværes, tilsidst et Aar hang der ⁴⁰i Efteraaret kun tre Æbler paa hele Træet, de sat nær ved hinanden paa een Green, acurat ligesom i det første Aar da det var

¹² Aaringer] Aaringer [gik] Topsøe-Jensens text. ¹³ *for] gæstog med side-
skifte t. ²⁷ *det] der t. - *halsede] hale t.

lille, ungt og lykkelig ved sin første Rigdom, den Gang ogsaa kun tre fire Æbler, men nu *var det de sidste, og det ene faldt og det andet faldt, nu hang kun det allersidste, og naar det faldt var Træets Historie ude. – Men det netop var den Tanke [2^a] som opfyldte den ældre Mand, som kom paa Veien, stod stille, 5 grundede og fastede stirrende sine Øine paa det ene sidste Æble paa Træet, det var i det mindste saa rimeligt, thi denne Mand, var just den samme der som lille Dreng havde plantet Æblekjernen, men ikke havde set den voxe, ikke havde seet hvad der kom ud deraf – Noget han ikke vidste, et Guds Blik 10 for hans Tanke der i dette Øieblik grundede paa Skabnings Samhold, Guds Tanker – der, som vi kalde Naturkræfter – Verdens Gaaden vilde han løse – en sagte Luftning, rørte Træets Blade – Guds Aande svævede og svæver *over det Hele – Æblet faldt fra Træet – Tyrgdens Love løste et Problem, 15 det var Newton.

H. C. Andersen.

2 *var) for t. 14 *over det) det t.

[47] »Man siger – «!

»Man siger,« og i de to Ord kan man []
er det man siger? Man siger eet og me []
siger saa meget og mener saa lidt, der []
5 Man siger og man siger, ja under den For []
Bagtale, men ogsaa uskyldige Ting, Alvor []
man kan klippe ud af Selskabslivets Canevas, []
Indskrift paa Skærmbret []
tænke over hvad man siger.

10 Man siger Miraklernes Tid er forbi, men det er ikke Sandhed
hvad man der siger, Miraklernes, Underværkernes Tid er til, i
vor egen Sjæl, i den kom Aabenbaringer! i den lader Gud, i det
Verden synes udtørret og øde, Naadens Kilde sprudle frem,
Livet blomstre og grønnes, i den komme Indskydelser; gjen-
15 nem Tonerne, gennem Poesien, gennem Videnskaben opruller
Gud Mirakler for os indtil Verdens sidste Dage.

Man siger at vore Følelser og Tanker opstaae ved Nærvernes
Svingninger og Bevægelse; nu klinger Begeistring, nu Glæde,
nu Smerte, vi ere Enhver kun et Strængespil! Ja vist! – men
20 hvo griber i disse Straenge og faaar dem til at svinge og bæve.
Aanden, den usynlige Gud.

Man siger lystige Ting, og tidt med for fire Skilling Ond-
skab. Man siger at der var en Fru, som drømte at alle hendes
Tænder faldt ud og hun sagde, nu mister jeg een af mine
25 Venner! men det maatte da være en falsk Ven, for alle Fruens
Tænder vare falske!

Man siger at den gamle bibelske Sara ikke fik Afkom før hun
kom i Philisterkongen Abimelechs Harem, og hun sagde da til
sin Mand, vor Søn ville vi kalde Isaack, for det betød i deres

k Collin 80, 4^e F: 4. 1 bl. 8°, titel Hvad man fortæller.

l set. F: 2. 1 bl. 2. Et hjørne af resten af teksten kan suppleres efter k, men kun på
bagsiden, da k har en meget knapp indledning.
Ikke tidl. trykt på dansk.

Sprog: »man vil læse Gamle Sara havde Menneskekundskab, hun kjendte Godtfolks Omdømme, og dette har ikke forandret sig fra Saras Tid.

Man siger at høit i Norden laae en mægtig Drot jordet i Kjømpeløsien tæt ved det aabne Hav; hver Nat reiste den Døde sig, [og sad en usalig Aand paa] sin Gravhøi. Da kom et Skib (17) forbi, [der var en Skjald om]bord, han saae den usalige Aand og spurgte: [Hvad kan skaffe] Dig Fred og Hvile? [] svarede han. Fred og Hvile har jeg først [naar min Gjerning] her paa Jorden lever i Eftermælet. Og [Skjalden . . . s] in Harpe (18) sang hans Idræt og den døde sandt [...] Taagen synker ved Solens Glands, Fred [] Græstjørven, Fred oven over hvor Skjaldens [] fra Mund til Mund.

Man siger – og det skal være ganske vist hvad man siger at en af de strænge Kunstkjendere forleden stod ved Havbredden og (15) saae paa Bølgelagene. Det er superb, sagde han, superb og rigtigt aldeles rigtigt og vor Herre tog Hatten af og sagde: »tak Hr. Professor!»

Man siger at i gamle Dage var under de fleste Kirker begravet en levende Hest og denne kom hver Nat som Spøgelse, (20) humpende paa tre Ben og stillede sig uden for hvert Huus hvor Een skal døe. Hælhesten har været der! siger man, men vi troe ikke paa den Hælhest og dog troe vi paa Hælhesten. Under Poesiens store Kirke sætter sig tidt saadant et Spøgelse, en Litterair Hælhest; ved Aftenstid humper den frem for Co- (25) mediehuset og siger, nu skal den Digter, den Skuespiller eller Skuespillerinde døe – men de døe ikke, fordi Hælhesten vrinsker. Lad ham staae paa Græs i Aviserne, gaae paa Papirsmærker og spørge, men det er tidt en daarlig Spøg. Stakkels Hælhest, tidt er han en virkelig ung Mand, der ikke kan hitte rede i sig (30) selv, og han er blevet Hælhest – det er ikke saa meget som at være Klokker, men man siger det er frygteligere!

Man siger – ja man siger maaskee – nu kan dette være nok – nu lad det saa være nok – for i Dag!

H. C. Andersen. 35

Vor gamle Skolemester.

[1] Vor gamle Skolemester var saa klog, vidste saa meget, især Geo-
graphi og Historie; disse vidste han at gjøre saa nemt for os
5 Børn at lære. Skolemesters Have var anlagt som et heelt Dan-
marks Landkort; her stode Urter og Blomster, som de bedst
høre hjemme i Landets Dels. »Hent mig Ærter!« sagde han,
og saa gik vi til det Bed der forestillede Lolland. »Hent mig
Boghvede!« saa gik vi til det Bed som viiste Fyen. Skovmærker
plukkede vi paa Langeland og den dejlige blaa Genziana vidste
10 vi var at finde oppe ved Skagen. Byerne vare ogsaa stillede op,
men som Postamenter. Her stod *St. Knud* med *Lindormen*, det
betød Odense; *Absalon* med *Bispestav* betød Sorø; det lille
Fartøi med Aarer var Mærke for, her ligger *Aarhus*; vi lærte
saaledes meget godt Danmarks Geographi. Historie, ihvor vidt
15 udstrakt den end er, fik vi den dog nemt og til at beholde.

Personer og Begivenheder komme altid igjen, sagde Skole-
mester, der kan ligge hundred Aar imellem, mange hundred
Aar, men saa har man Syn af de samme Personer, kun i en
anden Kjole, i en anden Tid. Menneskene ligne hinanden
20 indeni, gjennem alle Tider, ligesom Dyrene hver i sin Art er i
samme Couleur og Kjolesnit fra Verdens Skabels og til vore
Dage.

Og saa fortalte Skolemester den tusindaarige Historie om
Bonden og hans Søn, der vilde til Staden for at sælge deres
25 Æsel; først reed den Gamle og lod Drengen gaae, saa sagde
[1] Folk, der rider han og lader det stakkels Barn gaae; saa lod
han Drengen sætte sig op og gik selv; da sagde Folk, hvor det
er taabeligt at lade den Dreng som *har unge Ben at gaae paa,
ride og den gamle Mand gaae; saa satte de sig begge op paa
30 Æselet, men saa sagde Folk, hvor det dog er syndigt at det

k *Colin* 36, 4^e V: 9. 2 *bl.* 4^e, Den ny Samson, senere tilføjet: Vor gamle Skole-
mester.

t *est.* V: 10. 2 *bl.* 4^e, Vor gamle Skolemester. Se s. 106.
Ikke tidl. trykt.

28 *har] have t.

stakkels Dyr skal slæbe paa dem begge to, da slæeg Fader og Søn af, gik og trak Æselet, da loe Folk og sagde, hvilke Narre at de gaac, naar de have et Æsel at ride paa. »Det er ikke muligt at gjøre Folk tilfreds!« sagde den Gamle, hvorledes man endogsaa bærer sig ad, have de altid Noget at kjævle over; 5 det fortalte den indiske Bramin Bidpøi for over tusind Aar siden, det passer endnu, og vil passe i alle Tider!«

Skolemester fortalte om Vilhelm Tell der maatte skyde et Æble af sin Søns Hoved, men før han afskjød Pilen, gjemte han paa sit Bryst en anden Piiil til at skyde i Brystet paa den 10 onde *Gesler* der kunde forlange en saa farlig Gjerning af en Fader. Det var i Schweiz det skete, men mange Aar forud *var skeet lige det selv samme i Danmark, med *Palnatoks*, han maatte ogsaa skyde et Æble af sin Søns Hoved og gjemte paa sit Bryst en anden Piiil for at hævne sig. Og meer end tusind 15 Aar endnu længer tilbage, blev nedskrevet den samme Historie som hændet i Ægypten. En Historie og dog tre, det samme kommer igjen. Hvad mærkeligt der skeer i vor Levetid, vil sæe igjen om hundrede Aar, om tusinde Aar, det Gamle bliver nyt, kommer igjen, men paa et andet Sted, i et andet Folk, i 20 andre Stikkesler og dog det samme. Gjem det Enc og husk det Andet, saa kan du din Verdens Historie.

Du husker, sagde Skolemester, Parabelen om den rige Mand der tog den fattige Mands eneste Lam, den blev nu fremsat for [27] Kong David, og pegede paa ham, senere paa andre og i Frem- 25 tiden paa ny. Det er som en Hjelpetraad for Hukommelsen til at trække flere Begivenheder paa, forskjellige og dog de samme. Man seer sig istand til at digte frem i Tiden; det gjorde jeg forleden, jeg tænkte paa den bibelske Samson som har været og paa den poetiske Samson der kan komme, tage Byens Porte paa sine Skuldre, brydes med Løven og bringe Honningen, slaae 30 Philisterne med deres eget Kjøvebeen. Men saa kommer Tidens Dalila, Frøken Modesmag, daarer ham, fanger ham, klipper bort hans Styrke, stikker hans Øine ud, og saa maa han i Trædemølle, haanes af Philisterne, knuse dem og sig selv. - 35

Man siger at Fremtids Musik er kjedelig, Fremtids Historier, ere det maaskee endnu mere, ja, Børn, saa vil jeg ikke fortælle Eder flere - i Dag! - Og saa fik vi Lov den Dag og det skal Du nu ogsaa have kjære Læser! det beroer paa dig om det skal - 40

fortsættes.

12 *var skeet] 4 har intet var, men skeet som første ord i en linie; skeete er en anden mulighed, se 188,2.

Herrebladene.

Hvor man dog i Papir kan klippe og klistre nydelige Ting! der var saaledes klippet og klistret et Slot, saa stort at det fyldte et heelt Bord, og var malet med Udseende, som var det bygget af røde Steen; det havde skinnende Kobbertag, det havde Taarn og Vindelbro, Vand i Kanalerne, som et Speilglas, for det var Speilglas. Der stod i det høieste Taarn en Vægter snittet af Træ, han havde en Trompet at blæse, men han blæste ikke!

10 Det Heie tilhørte en lille Dreng, som hedte William, og han heisede selv Vindelbroen og lod den igjen falde, lod sine Tinsoldater marschere over, aabnede saa Slotsporten og saae ind i den store Riddersal, hvor der paa Væggene hang i Ramme ligesom Billederne i de virkelige Riddersale, alle Herrebladene fra 15 et Spilkort, Hjerter, Ruder, Kløver og Spær: Kongerne med Krone og Scepter, Damerne med Slør ned over Skuldrene og Blomst eller Vifte i Haanden, Knægtene med Hellebarde og vaisende Fjer.

En Aften laae den lille Dreng og kigede gjennem den aabne 20 Slotsport ind paa Kortbillederne i Riddersalen og han syntes at Kongerne hilse med deres Scepter, ja Spaerdame bevægede Guld-Tulipanen hun holdt i Haanden og Hjerter Dame løftede sin Vifte; alle fire Dronninger gave naadigt Tegn paa at de bemærkede ham. Han rykkede endnu nærmere for bedre at see,

k Collin 38, 2^e IV. 188, 20 s. 181 note m. Titel: Konge, Dams og Knægt. Trykt ved Julius Clausen i Berlingske Tidende, Jule-Numer 20.12.1926 s. 1 m. 4 ill. af Gerda Ploug Sarp og undertitlen Et ukendt Eventyr af H. C. Andersen. S. 3 meddeles en kommentar og det i k foranstående stykke af dagbogsharakter Paa Reise. (I Hotellet).

r Frederiksberg Kommunebibliotek, Bøgekassamiingen (Egl. Bibl. Ms. phot. 115, 8°). 8 bl. 4°. Trykt i Julebogen. Fortællinger og Skildringer VIII 1909 s. 155-56. Overskrift: Herrebladene. Et hidtil utrykt Eventyr af H. C. Andersen, hvortil fodnote Manuskriptet tilhører Professorinde Bøgh. Eftertryk forbydes, Ret til Oversættelse forbeholdes.

t Jean Hersholt Collection MS 1. (Egl. Bibl. Ms. phot. 166, 4°). 8 bl. 4°. Ikke tidl. trykt på dansk.

men kom derved med Hovedet til at støde til Slottet, saa at det rystede. Da stak alle fire Knægte, *Kløer*, **Spær*, *Ruder* og *Hjertor*, deres Hellebarde frem, for at vare ham, at han ikke saaledes maatte trænge paa.

Den lille Dreng forstod det og nikkede i al Venskablighed; 5 han nikkede nok engang og saa sagde han: »Sliig Noget!« men Kortbladene sagde ikke et Ord; dog da han tredie Gang nikkede til *Hjerterknægt*, sprang denne ud af Kortbladet og stillede sig midt paa Gulvet.

»Hvad hedder Du?« *spurgte han den Lille. »Du har klare 10 Øine og gode Tænder, men Du vasker ikke tidt nok dine Hæn- [17] der!« og det var nu ikke fiint sagt.

»Jeg hedder *William*!« sagde den Lille, »og det er mit Slot og Du er min *Hjerterknægt*!«

»Jeg er min Konges og min Dronnings Knægt, ikke Din!« 15 sagde *Hjerterknægt*. »Jeg kan gaae ud af Bladet og af Rammen med! og det kunne de høie Herskaber endnu bedre. Vi kunne gaae ud i den vide Verden, men den ere vi kjede af; det er mageligere og behageligere at sidde i Kortblad og være sig selv!«

»Hav I virkelig Alle før været Mennesker?« *spurgte 20 den Lille.

»Mennesker,« sagde *Hjerterknægt*, »men ikke saa gode, som vi burde være! tænd et lille Vøxlys foran mig, helst et rødt, thi det er min og mit Herskabs Couleur, saa skal *jeg fortælle 25 Slotsherren –, for Du er jo Slotsherre, siger Du –, hele vor Historie, men bryd mig ikke af, skal jeg tale, maa det gaae i een Snurre! – Seer Du ham, min Konge, *Hjerterkonge*; han er den ældste af de fire der, for han er født først, født med Guld-krone og Guldæble. Han regjerede ligestrax. Hans Dronning var født med Guldvifte, den har hun endnu. De havde det saa 30 yndigt fra Smaa af, behøvede ikke at gaae i Skole, kunde lege hele Dagen, bygge Slotte og rive ned, knække Tinsoldater og lege med Dukker; forlangte de Smørrebrød, saa var der Smør paa begge Sider af Brødet og Puddersukker oven paa. Det var den gode gamle Tid, Guldalderen, som den kaldes, men den 35 bleve de kjede af og jeg ogsaa. Det var den Gang, – og saa kom *Ruderkonge*.«

Mere sagde Knægten ikke; den lille Dreng lurede paa at høre mere, men der blev ikke sagt et Ord; og saa spurgte den Lille: [21] »Hvad saa?« – 40

2 *Spær, Ruder] r, Ruder t (sj. understregt). 10, 20 *spurgte] Spurgte rt.
24 *jeg fortælle] r, fortælle t.

Hjerteknægt svarede ikke, stod strunk og stiv med Øinene lige mod sit tændte Voxlys. Den Lille nikkede, nikkede igjen men fik dog ikke Svar; saa vendte han sig til *Ruderknægt*, og da han nikkede tredje Gang til ham, sprang denne ud af Kort-
5 bladet, stillede sig op og sagde det eneste Ord: »Voxlys!» den Lille tændte strax et rødt Lys og satte for ham; da præsenterede *Ruderknægt* med sin Landse og sagde:

»Saa fulgte *Ruderkongs!* en Konge med Glasrude paa sit Bryst; ogsaa Dronningen kunde man see lige ind i, og de
10 vare skabte ligesom andre Mennesker. Det var saa forngieligt at man derover reiste dem et Monument, det stod i hele syv Aar, men det var ogsaa reist for Evigheden!» Og saa præsenterede *Ruderknægt* og saae paa sit røde Voxlys.

Og uden at den Lille *William* nikkede, skreod med Eet, ganske
15 gravitetisk, som Storken kan gaae, naar den skrider hen over Marken, *Kløverknægt*. Det sorte Kløver i Hjørnet af Kortbladet, fløj med som en Fugl hen over ham og saa igjen tilbage og satte sig hvor det før havde siddet. Og *Kløverknægt* talte, uden først som de Andre, at have faaet Voxlys.

»Ikke Alle erholde Smør paa begge Sider af Brødet og Sukker ovenpaa! det fik hverken min Konge eller Dronning; de maatte
20 gaae i Skole og lære hvad de tidligere ikke havde lært. De gik ogsaa med Glasrude paa Brystet, men Ingen saas derind, uden for at bemærke om der ikke var noget galt inde i Urværket, som der kunde skjændes paa. Jeg veed det; jeg har tjent mit Herskab i alle Aar, kjender det fremdeles og lyder dets Villie.
25 Nu vil Herskabet at jeg ikke skal tale mere iaften, og jeg tier og præsenterer!»

Men *William* tændte ogsaa for ham et Lys, det var skin-
30 nende hvidt.

»Huith —!» hurtigere end Lyset tændtes stod *Spærknægt* midt i Riddersalen, han kom i en Fart og dog humpede han, som om han havde et daarligt Been; han hilsende ikke; det knagede i ham, han havde været knækket og brækket; gnaet meget igjen-
[27] nem; nu talte han.

»De have hver faaet Lys og jeg faaer det ogsaa, veed jeg; men skulle vi Knægte have det saa maa det bringes tredobbelt til Herskaberne. Min *Spærkonge* og Dronning-Dame, bør det sig at have fire Lys! Deres Historie og Prøvelse er saa sørgelig,
40 de have Aarsag til at gaae i Sort og have Grav-Spade i deres Vaaben; jeg ogsaa! jeg har nu faaet Spotnavn i Kortspillet! jeg

22 tidligere] tidligere Konger nr.

17 HCA V

kaldes »sorte Peer«; ja, jeg har faaet værre Navn, det er ikke engang passende at sige!»⁹ og saa hviskede han: »Man kalder mid *Skiidt-Mads*! og engang var *jeg* dog første Cavaleer hos *Spærkongen* og nu er jeg sidste. Jeg fortæller ikke mit Herskabs Historie, det vil ikke have det! Lille Slotsherre kan selv gjøre 5 ud af den hvad han vil, men spørgeligt! det er gaaet tilbage, og gaaer ikke frem før vi Alle ride paa den røde Hest høiere op end der ere *Skyer*!»

Og den lille *William* tænkte tre Lys for hver af Kongerne og tre for hver af ¹⁰ Dronningerne, men Herskabet i *Spær* fik hver fire. Der blev saa straalende i den hele Riddersal, saa lyst som i den rigeste Keisers Slot; og de høie Herskaber hilsende mildt og naadigt; *Hjertedame* lod Guldviften neie, *Spærdams* svungede med Guldtulipanen saa at der kom Tidslue ud af den. De høie Par steg ud af Kortblad og Ramme, traadte i Menuet ned af 15 Gulvet og op igjen; de dansede i Lue og Knægtene med, det var som om hele Salen stod i Flamme; det rislede og raslede, Luen slog ud af Vinduer og Vægge, hele Slottet stod i Glød og Flamme. *William* sprang forskrækket tilside, raabte paa Fader og Moder: »Slottet brænder!» – det gnistrede og blussede; men 20 i Jlden susede og sang det:

»Nu ride vi paa den røde Hest høiere op end der ere *Skyer*. Det bør sig ridderlige Mænd og Fruer, Knægtene følge med!»

Ja, den Ende fik det med *Williams* Slot og med *Herrebladene*. *William* lever endnu og vasker sine Hænder: hans Skyld var 25 det ikke at Slottet brændte.

H. C. Andersen.

⁹ »og saa» r, ogsaa t. ¹⁰ Dronningerne] ke, Kongerne fejl t. Under signa-
turen (Altona) r

Qvæk.

Alle Skovens Fugle sad i Træerne paa Grenene hvor der vare Bløde nok og dog vare *de enige i at ønske sig et nyt godt Blad, et Blad de længtes efter et kritisk Blad, som Menneskene have
5 saa mange af at de Halve ere nok. Sangfuglene ønskede en musikalsk Kritik hver til Roes for sig og til Dadel hvor der var at dadle hos de Andre. Men de kunde ikke blive enige i, mellem Fuglene selv at finde upartiske Kritikere, »Fugt maa det dog
være,« sagde Uglen, der var valgt som Præsident i Forsam-
10 lingen og er Viisdommens Fugl, »der bør neppe vælges fra et andet Dyrerige uden det skulde være fra Havet, der flyver Fiskene som Fuglen i Luften, men det er nok ogsaa det eneste Familieskab. Men der ere jo Dyr nok mellem Fisk og Fugl.«
Saa tog Storken Ordet, det skraldede ham fra Nebbet. »Der
15 gives Væener mellem Fisk og Fugl: Mosevands-Børnene, Frøerne, dem stemmer jeg for. De ere høist musikalske, synger i Chor, som Kirkeklokker i Skov-Eensomhed. Jeg faaer Udvee!« sagde Storken, »Krillen under Vingerne naar de synger op.«
»Jeg stemmer ogsaa for Frøerne,« sagde Heiren, »de ere hver-
20 ken Fugl eller Fisk, boer dog hos Fiskene og synger som Fuglene.« »Det var nu det Musikalske,« sagde Uglen, »men Bladet maa tale om Alt hvad Skjønt er i Skoven, der maa være Medarbejdere. Lad os tænke os om, hver i sin Familie.« Da sang den lille Lærke saa freidigt og smukt: »Frøen maa ikke
25 være Herre for Bladet, nei Nattergalen.« »Hold op at qviddere!« sagde Uglen, »jeg tuder til Orden. Jeg kjender Nattergalen,

1 Collin 36, 4° V: 22, 1 bl. 2°, stærkt rettet udgøet.

k sst. IV: 108 bl. 50-5r, ff. s. 141 note m. Kortform med nogle rettelser.

t sst. V: 22, bl. 1-2 indtil 252, 14; på s. 4 brev til Deros Naade 24.1.98, Bl. 3-4, begge med overskrift Qvæk, deler resten af teksten; begge i toerformet, bl. 4, skrevet bagpå regnskabsblad. Alle citationstegn mangler i ma. Tidl. trykt i Berlingske Tidende, Påske Nummer 4.4.1925 med efterskrift af Julius Clausen og 1 ill. af Johannes Larsen.

1 vare *de] vare t.

17*

vi ere Natfugle begge to; hver Fugl synger med sit Næb, hverken den eller jeg bør vsiges. Saa blev Bladet et aristocratisk eller philosophisk Blad, et Bravour-arieblad, hvor de høitslillede raadede, det skal ogsaa være Organ for Menigmand. -«

Man var uenig om det skulde kaldes Morgenqvæk, eller s Aftenqvæk eller bare Qvæk. Man stemte for det sidste.

Nu var det at faae dygtige eller anseete for dygtige Medarbejdere.

Bien, Myren og Muldvarpen lovede at skrive om Industrie, og Ingenieur-Virksomhed, deri havds de stor Indsigt. 10

Kukkeren var Naturdigter, ikke regnet med mellem Sangfuglene, og dog af størst Betydning for Menigmand. »Han hæver altid sig selv, han er den forfængeligste af alle Fugle, og er dog ringe at se« - sagde Paafuglen.

Saa kom Spyfluerne til Redacturen i Skoven. »Vi tilbyde 15 vor Tjeneste. Vi kjende Menneske-Redacturerer, Menneske-Kritik, man sætter sig paa det friske Kjød, spyer og saa er det raadet inden et Døgn, vi kunne ødelægge et heelt Talent om det er nødvendigt i Redactionens Tjeneste. Man kan være et som Parti *saa høistillet Blad at man tør være raa og taber 20 man en Subscribernt faaner man 10 igjen. Vær grov, giv Øgenavne, sæt i Gabestokken, fløjt i Fingrene, som det Unges Forbund, saa er Du en Magt i Staten.«

»Saadan en Luftstryger!« sagde Frøen om Storken; »jeg har virkeligt som lille seet op til ham og følt en zittrende Ær- 25 bødighed, og naar han gik i Mosen og talte om Ægypten, saa udvædeds min Synskreds til fremmede underfulde Lande, men nu løfter han mig ikke meer, der er kun en Efterklang deraf, jeg er blevet klogere, tænkende, betydende, jeg leverer kritiske Artikler i *Qvæk*. Jeg er hvad man nævner i Dannersprogets 30 Retskrivning og Toneklang: en Qvækling! I Menneskeverdenen er ogsaa af den Slags. Jeg har skrevet derom et Stykke i vor Blads Nederdeel.«

20 *saa] sigt. k.

[Skriveren.]

Der var en Mand i Embede, hvori der skulde skrives pænt udenpaa; til Embedet duede han, men pæne Bogstaver kunde han ikke skrive og saa satte han i Avisen om *at faae Een der skrev pænt, og der mældte sig saa mange *at deres Navne kunde fylde en heel Bøtte. Een kunde gjøre det, og saa tog *Manden den første den bedste, men *med en Haandskrift som viiste en født Skjønheds-Skrivemaskine. Manden i Embedet havde Aand til at skrive og da nu det Skrevne stod med raske Bogstaver, sagde alle Folk: det er yndigt skrevet. »Det har jeg gjort, sagde Fyren der var en halv Skilling værd og da han hørte det sig en heel Uge, saa blev han stolt og vilde selv være Mand i Embede. Han kunde virkelig have blevet en god *Skrivelærer og seet godt ud deri med hvidt Haistørklæde til Theevands Sel- skab; men han vilde nu skrive alle de andre Skrivere sønder og sammen, og han skrev om Malere og Billedhuggere, om Poeter og Æs som gjør Mnsik, han skrev en voldsom Sludder, og naar *det var alt for galt, saa skrev han næste Dag at det var en Trykfeil. Alt hvad han skrev var en Trykfeil, og i det Trykte, det var Ulykken, kunde man jo ikke see den pæne Haandskrift, der hos ham var Hovedsagen. Jeg kan kause, jeg kan løfte, jeg er en allerhelvedes Kari, saadan en lille Vorherre, og ikke saa lille endda! Det var nu Sniksnak og det døde han af og det blev fortalt Var det nu ikke et kjedeligt Eventyr for at pyntes paa! af en Ven af ham der kunde skrive Eventyr – men hans Livhistorie, Skridt, Skrat, – Svat, blev med den bedste Villie et daarligt Eventyr.

t Collin 28, 4° V: 26. I bl. 4°, ingen anerkendt.

Tidl. trykt med foranstående 4.2.1926, hvorfra titlen er lånt.

4 *st] mgl. t. 5 *at] mgl. t. 6 *Manden den] han Manden t. 7 *med] mgt. t. 15 *Skrivelærer] Skrivelære t. 18 *det] den t. 24 fortalt] herefter overstrøget i en Berlings Avis m.

Danish Popular Legends.

[400]

By Hans Christian Andersen.

Denmark is rich in old legends of historical persons, churches, and manors, of hills, of fields, and bottomless moors; sayings from the days of the great plague, from the times of war and 5 peace. The sayings live in books, and on the tongues of the people; they fly far about like a flock of birds, but still are as different from one another as the thrush is from the owl, as the wood-pigeon from the gull. Listen to me, and I will tell you some of them. 10

It happened one evening in days of yore, when the enemy were pillaging the Danish country, that a battle had been fought and won by the Danes, and many killed and wounded lay on the field of battle. One of these, an enemy, had lost both his legs by a shot. A Danish soldier, standing near by, had 15 just taken out a bottle filled with beer, and was about to put it to his mouth, when the badly wounded man asked him for a drink. As he stooped to hand him the bottle, the enemy discharged his pistol at him, but the shot missed. The soldier drew his bottle back again, drank half of it, and gave the remaining 20 half to his enemy, only saying, »You rascal, now you will only get half of it.«

The king afterward hearing of this, granted the soldier and his descendants an armorial bearing of nobility, on which was painted a half-filled bottle, in memory of his deed. 25

There is a beautiful tradition worth telling about the church-bell of Farum. The parsonage stood close by the church. It was a dark night late in the fall, and the minister was sitting up at

m uhenet.

A The Riverside Magazine for Young People. An Illustrated Monthly. III, New York 1879, October 1879 s. 476-74. M. I Bl. *Findes i H. C. Andersens Hus, Odense, skrevet af Jean Hersholt.*

a late hour preparing his sabbath sermon, when he heard a slight, strange sound from the large church-bell. No wind was blowing, and the sound was inexplicable to him; he got up, took the keys, and went into the church. As he entered the church the sound stopped suddenly, but he heard a faint sigh from above. »Who is there, disturbing the peace of the church?» he asked, in a loud voice. Footsteps were heard from the tower, and he saw in the passage-way a little boy advancing toward him.

»Be not angry!» said the child. »I slipped in here when the Vesper Service was rung; my mother is very sick!» and now the little boy could not say more for the tears that choked him. The minister patted him on the cheek, and encouraged him to be frank, and to tell him all about it.

»They say that my mother – my sweet, good mother – is going to die; but I knew that when one is sick unto death he may recover again and live, if in the middle of the night one dares enter the church, and scrape off a little rust from the large church-bell; that is a safeguard against death. Therefore I came here and hid myself until I heard the clock strike twelve. I was so afraid! I thought of all the dead ones, and of their coming into the church. I dared not look out; I read my Lord's Prayer, and scraped the rust off the bell.»

»Come, my good child,« said the minister; »our Lord will forsake neither thy mother nor thee.« So they went together to the poor cottage, where the sick woman was lying. She slept quietly and soundly. Our Lord granted her life, and his blessings shone over her and her son.

There is a legend about a poor young fellow, Paul Vendelbe, who became a great and honored man. He was born in Jutland, and had striven and studied so well that he got through the examination as student, but felt a still greater desire to become a soldier and stroll about in foreign countries. One day he walked with two young comrades, who were well off, along the ramparts of Copenhagen, and talked to them of his desire. He stopped suddenly, and looked up at the window of the Professor's house, where a young girl was seated, whose beauty had astonished him and the two others. Perceiving how he blushed, they said in joke, »Go in to her, Paul; and if you can get a voluntary kiss from her at the window, so that we can see it, we will give you money for travelling, that you may go abroad and see if fortune is more favorable for you there than at home.«

Paul Vendelbo entered into the house, and knocked at the parlor door.

»My father is not at home,« said the young girl.

»Do not be angry with me!« he answered, and the blood rushed up into his cheeks, »it is not your father I want!« And now he told her frankly and heartily his wish to try the world and acquire an honorable name; he told her of his two friends who were standing in the street, and had promised him money for travelling on the condition that she should voluntarily give him a kiss at the open window; and he looked at her with such an open, honest, and frank face, that her anger disappeared.

»It is not right for you to speak such words to a chaste maid,« said she; »but you look so honest, I will not hinder your fortune!« And she led him to the window, and gave him a kiss. His friends kept their promise, and furnished him with money. He went into the service of the Czar, fought in the battle of Pultowa, and acquired name and honor. Afterward, when Denmark needed him, he returned home, and became a mighty man of the army and of the king's council. One day he entered the Professor's plain room, and it was not just the Professor he wished to see this time either; it was again his daughter, Ingeborg Vinding, who gave him the kiss, — the inauguration of his fortune. A fortnight after, Paul Vendelbo Loevenørn (Lion-eagle) celebrated his wedding.

The enemy made once a great attack on the Danish island of Funen. One village only was spared; but this was also soon to be sacked and burnt. Two poor people lived in a low-studded house, in the outskirts of the town. It was a dark winter evening; the enemy was expected; and in their anxiety they took the Book of Psalms, and opened it to see if the psalm which they first met with could render them any aid or comfort. They opened the book, and turned to the psalm, »A mighty fortress is our God.« Full of confidence, they sang it; and, strengthened in faith, they went to bed and slept well, — kept by the Lord's guardianship. When they awoke in the morning it was quite dark in the room, and the daylight could not penetrate; they went to the door, but could not open it. Then they mounted the loft, got the trap-door open, and saw that it was broad daylight; but a heavy drift of snow had in the night fallen upon the whole house and hidden it from the

23 Loevenørn] Loevendørn fejl A.

enemies, who in the night-time had pillaged and burnt the town. Then they clasped their hands in thankfulness, and repeated the psalm, »A mighty fortress is our God!« The Lord had guarded them, and raised an intrenchment of snow around
5 them.

From North Seeland there comes a gloomy incident that stirs the thoughts. The church of Roervig is situated far out toward the sand hills by the stormy Kattegat. One evening a large ship dropped anchor out there, and was presumed to be
10 a Russian man-of-war. In the night a knocking was heard at the gate of the parsonage, and several armed and masked persons ordered the minister to put on his ecclesiastical gown and accompany them out to the church. They promised him good pay, but used menaces if he declined to go. He went with them.
15 The church was lighted, unknown people were gathered, and all was in deep silence. Before the altar the bride and bridegroom were waiting, dressed in magnificent clothes, as if they were of high rank, but the bride was pale as a corpse. When the marriage ceremony was finished, a shot was heard, and
20 the bride lay dead before the altar. They took the corpse, and all went away with it. The next morning the ship had weighed anchor. To this day nobody has been able to give any explanation of the event.

The minister who took part in it wrote down the whole event
25 in his Bible, which is handed down in his family. The old church is still standing between the sand hills at the tossing Kattegat, and the story lives in writing and in memory.

I must tell you one more church legend. There lived in Denmark, on the island of Falster, a rich lady of rank, who had
30 no children, and her family was about to die out. So she took a part of her riches, and built a magnificent church. When it was finished, and the altar-candles lighted, she stepped up to the altar-table and prayed on her knees to our Lord, that He would grant her, for her pious gift, a life upon the earth as
35 long as her church was standing. Years went by. Her relations died, her old friends and acquaintances, and all the former servants of the manor were laid in their graves; but she, who made such an evil wish, did not die. Generation upon generation became strange to her, she did not approach anybody,
40 and nobody approached her. She wasted away in a long dotage, and sat abandoned and alone; her senses were blunted, she was

like a sleeping, but not like a dead person. Every Christmas Eve the life in her flashed up for a moment, and she got her voice again. Then she would order her people to put her in an oak coffin, and place it in the open burying-place of the church. The minister then would come on the Christmas night to her, in order to receive her commands. She was laid in the coffin, and it was brought to the church. The minister came, as ordered, every Christmas night, through the choir up to the coffin, raised the cover for the old, wearied lady, who was lying there without rest. 10

»Is my church still standing?« she asked, with shivering voice; and upon the minister's answer, »It stands still!« she sighed profoundly and sorrowfully, and fell back again. The minister let the cover down, and came again the next Christmas night, and the next again, and still again the following. 15 Now there is no stone of the church left upon another, no traces of the buried dead ones. A large whitethorn grows here on the field, with beautiful flowers every spring, as if it were the sign of the resurrection of life. It is said that it grows on the very spot where the coffin with the noble lady stood, where 20 her dust became dust of earth.

There is an old popular saying that our Lord, when he expelled the fallen angels, let some of them drop down upon the hills, where they live still, and are called »Bjergfolke« (mountain goblins), or »Trolde« (imps). They are always afraid, and flee 25 away when it thunders, which is for them a voice from heaven. [473] Others fell down in the alder moors; they are called »Elverfolke« (alder folks), and among them the women are very handsome to look at, but not to trust; their backs are also hollow, like a dough-trough. Others fell down in old farms and houses; they 30 became dwarfs and »Nisser« (elves). Sometimes they are wont to have intercourse with men, and a great many stories about them are related which are very strange.

Up in Jutland lived in a large hill such a mountain goblin, together with a great many other imps. One of his daughters 35 was married to the smith of the village. The smith was a bad man, and beat his wife. At last she got tired of it, and one day as he was going again to beat her, she took a horse-shoe and broke it over him. She possessed such an immense strength, that she easily could have broken him in pieces too. He thought 40 about it, and did not beat her any more. Yet it was rumored abroad, and her respect among the country-people was lost, and

she was known as a »Trolde barn« (an imp child). No one in the parish would have any intercourse with her. The mountain goblin got a hint of this; and one Sunday, when the smith and his wife, together with other parishioners, were standing in the church-yard, waiting for the minister, she looked out over the bay, where a fog was rising.

»Now comes father,« she said, »and he is angry!« He came, and angry he was.

»Will you throw them to me, or will you rather do the catching?« he asked, and looked with greedy eyes upon the church-people.

»The catching!« she said; for she knew well that he would not be so gentle when they fell into his hands. And so the mountain goblin seized one after another, and flung them over the roof of the church, while the daughter, standing on the other side, caught them gently. From that time she got along very well with the parishioners; they were all afraid of the mountain goblin, and many of that kind were scattered about the country. The best they could do was to avoid quarreling with him, and rather turn his acquaintance to their profit. They knew well that the imps had big kettles filled with gold money, and it was certainly worth while to get a handful of it; but for that they had to be cunning and ingenious, like the peasant of whom I am going to tell you; as also of his boy, who was still more cunning.

The peasant had a hill on his field, which he would not leave uncultivated; he ploughed it, but the mountain goblin, who lived in the hill, came out and asked, -

»How dare you plough upon my roof?«

»I did not know that it was yours!« said the peasant; »but it is not advantageous for any of us to let such a piece of land lie uncultivated. Let me plough and sow! and then you reap the first year what is growing over the earth, and I what grows in the earth. Next year we will change.« They agreed; and the peasant sowed the first year carrots, and the second corn. The mountain goblin got the top part of the carrots, and the roots of the corn. In this way they lived in harmony together.

But now it happened that there was to be a christening in the house of the peasant. The peasant was much embarrassed, as he could not well omit inviting the mountain goblin, with whom he lived in good accord; but if the imp accepted his invitation,

1 barn] barn; fejl A.

the peasant would fall into bad repute with the minister and the other folk of the parish. Cunning as the peasant ordinarily was, this time he could not find out how to act. He spoke about it to his pig-boy, who was the more cunning of the two.

»I will help you!« said the boy; and taking a large bag, he 5 went out to the hill of the mountain goblin; he knocked, and was let in. Then he said that he came to invite him to the christening. The mountain goblin accepted the invitation, and promised to come.

»I must give a christening-present, I suppose; mustn't I!« 10

»They usually do,« said the boy, and opened the bag. The imp poured money into it.

»Is that sufficient?« The boy lifted the bag.

»Most people give as much!« Then all the money in the large money kettle was poured into the bag. 15

»Nobody gives more – most less.«

»Let me know, now,« said the mountain goblin, »the great guests you are expecting.«

»Three priests and one bishop,« said the boy.

»That is fine; but such gentlemen look only for eating and 20 drinking, – they don't care about me. Who else comes!« – »Mother Mary is expected!« – »Hm, hm! but I think there will always be a little place for me behind the stove! Well, and then?«

»Well, then comes »our Lord.« – »Hm, hm, hm! that was mighty! but such highly distinguished guests usually come late 25 and go away early. I shall therefore, while they are in, sink away a little. What sort of music shall you have?«

»Drum-music!« said the boy; »our Father has ordered a 30 heavy thundering, after which we shall dance! drum-music it shall be.«

»O, is it not dreadful!« cried the mountain goblin. »Thank your master for the invitation, but I would rather stay at home. Did he not know, then, that thundering and drum are to me, and my whole race, a horror! Once, in my younger days, going 35 out to take a walk, the thunder began to drum, and I got one of the drumsticks over my thigh-bone so that it cracked. I will not have more of that kind of music! Give my thanks and my greetings.«

And the boy took the bag on his back, and brought his master the great riches, and the imp's friendly greetings. 40

We have many legends of this sort, but those we have told ought to be enough for to-day!

Denne udgave trykkes af Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S med De Vinne Antikva. Papiret er matglattet, fuldlimet træfrit trykpapir (100 g) fra A/S De Forenede Papirfabrikker. Hæftningsbind til en del af oplaget udføres af Petersen & Petersen. Typografi, omslag og bind efter skitser af udgiveren. Vignet af Vilh. Pedersen efter *Æsøtje* 1850, se II s. 170 og IV s. 12 (lidt forminsket, titel fjernet). Bind V planlagt til udsendelse 2. april 1967. The variant notes: © 1967 Hans Reitzels Forlag A/S. Printed in Denmark.